

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під надбавку і коштувати буде на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількостях або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10 — 11. рано і 2. — 3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний візні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Записки.

(Не дає їм спокою... Найновіший „приятель“ учителів про дуковинське учительство. „Volkspreste“ про Кисановича. — Гр. Беллегард складає мандат? — Афіші „Buk. Tagblatt-y“).

Напад вихованців суд. Могильницького на відпоручників „Рускої Бесіди“ в Сереті не дає спати нашим ріжного рода „приятелям“.

По „Buk. Volksbl.“ відзиває ся „B. f. L. Z.“, властиво якийсь ніби руский учитель, котрий від християнсько-соціального писаків ріжнить ся лиш тим, що бреше инакше як сей. При тім пан „учитель“ запевняє, що був свідком нападу і, як такому свідкови — очевидцеві личить, пускає брехню, будьто „Пігуляк був делегований Стоцким на збори „Рускої Школи“, щоби при тій нагоді знов обріхувати учителів“. Ну, руский „учитель“, та ще до того „очевидець“ повинен би знати, що се мали відбутися не збори „Рускої Школи“, але збори „Рускої Бесіди“. На сі збори приїхав яко голова „Бесіди“ інсп. Попович, а п. Пігуляк прилучив ся до него тільки випадково. Який се „очевидець“ був, той пан „руский учитель“ видно більше з того, що він запевняє, будьто би дійсно кацапські яйця влучили п. Пігуляка, між тим як по правді потерпіли від них лише два зовсім непричасні подорожні Жиди. Нарешті найважніше: „учитель очевидець“ констатує виразно, що на двірці були вправді також старорусини, але „овацію“ зааранжували рускі радикали“. Пізнавши „учителя-очевидця“ як очевидного брехуна, ми не віримо йому на слово, але чекаємо сконстатованя сеї радикально-кацапської спілки для розбоїв з боку самих наших радикалів. При сій нагоді пише „B. f. L. Z.“ про інспект. Поповича, що українське учительство призналоб его своїм провідникам, колиб

не „тримав ся так дуже звисних патріотичних комедіантів“. Супроти сего констатуємо, що д. Попович слухає єдино голосу совісти, що може вийти народній справі на добро а що ні. Супроти сего голосу не знає він ні брата, ні свата ані навіть самого себе, о чім за 30 літ своєї публичної діяльності дав доста доказів. З тої дороги не зведе его ніяка сила ні з гори, ані з долини, бо его єдиною й виключною амбіцією є причинити ся, кілько мога, до добра рідного народу.

Від коли п. Кисанович виконав своє salto mortale в християнсько-соціалний табір, чуємо від него безнастанні запевнення, що більших і щиріших приятелів учительства як християнські соціали нема на світі. Тимчасом новим „сопарийникам“ п. Кисановича ані не в голові його запевнення і вони виписують по своїх газетах такі річі про учительство, що кидають дивне світло на їх „прихильність“ до него. Ось пр. віденська християнсько-соціална „Reichspost“ має таку думку про буковинське учительство:

„Народні школи не сповняють зовсім своєї задачі. Во між їм, як край, котрого фінанси винищені, прямо останки дає на будову шкіл та платню учителів, по азу останній звіт краєвої ради шкільної такий процент анальфabetів, що осоромлює культурну державу. В правді є в краю багато тай то більше клясових шкіл і ціла армія учителів, а мимо того таке нечуване число анальфabetів. Сего ми не розуміємо. Тут або ученики або учителі до нічого. По трохи можна се явище вяснити тим, що учителі займають ся тепер більше політикою як школою. Воно правда: учителі лихो плачені, се ми признаємо; але воно лиш дуже-дуже небогато оправдує лихі висліди науки. Менше, але добрих шкіл, менше але ліпше платних і квалі-

фікованих учителів принесло би краве далеко більший пожиток“.

Задумевним бажанем християнських соціалів є отже як найменше шкіл і як найменше учителів. Яким чином, через зменшене числа шкіл і учительства, одні і другі стали би ліпшими, сего ми, хоч гинь не розуміємо. Цікаве — також, до яких учителів зачисляють християнські соціали п. Кисановича: чи до тих „менше але ліпших“, чи може до тих „численних але безхосенних“?

Соціально-демократична „Volkspreste“ заняла ся децю „політичною діяльністю“ п. Кисановича і доказує його власними, словами як він в розмірно короткім часі довів до майстерства взуїтську методу політичної борби, т. зн. як усі християнсько-соціалні взуїти присвоїв собі подвійну програму: одну брехливу для своїх безкритичних послідовачів, другу, правдиву для затаєної комірки християнсько-соціальної езекутиви. У виду такої нікчемности питає ся „Volkspreste“, чи сміяти ся, чи плювати? Ми думаємо, що найліпше було би взагалі не займатися принадною особою п. Кисановича і маємо певну надію, що вже недалекий час, коли не треба буде займатися ним. Нехай він лише „розвиває ся“ дальше, а певно і та невелика решта його безкритичних послідовачів зрозуміє, хто він.

Ходять поголоски, що п. гр. Беллегард має замір зложити мандат до ради державної. Причиною сего кроку мають бути непорозуміння між румунськими послами і зразом румунської християнсько-соціальної партії, про що ми доносили в однім з попередних чисел.

Снявостер Яричевський:

Свят-вечір.

Тасмична тишина.
Ніч убрана в срібну шату
заглядає до вікна
у малу мужицьку хату.

Гомін ходить по селі,
коляду розносить жваво.
Зорі з неба ід землі
нахиляють ся цікаво

Й шепчуть: Божа Благодать
і любов спішать в долину
звеселить, уцілуват
гірко спланувану людину...

Ярослав Веселовський

„Прадід, що жив тому 148 тисяч літ.“

(За Д. Антіном).

Під таким сензаційним титулом звістила на днях французка преса про вислід нахідки Бреїля та Бутсоні, які викопали в департаменті Коррези останки первісного чоловіка. Радість французької преси стане тим більше зрозумілою, коли зважимо, що всі нахідки останків первісного чоловіка пороблено в середній Європі. Всі останки, на яких

проф Швальбе оснував свій вид „первісної“ людини (Homo primigenius) найдено або в Німеччині (Неондерталь, Таубах) або в Бельгії (Спі, Нонет) або в Австрії (Кропіна, Шіпка); в Німеччині-ж найдено в баварській селі Мювер долішню щокую тзв. „гайдельберської людини“, описану професором Штензаком.

За те-ж у Франції не зроблено до останних часів ні одної нахідки, яка-б відносила ся до так давних часів. Се являло ся тим більше дивовижним, що Франція показала ся вже давно незвичайно багатою країною в останки культури найдавнішої кременної (неолітичної) епохи. Пригадаємо тільки, що в долинах французьких рік Сони й Сени та др. найдено масу орудий з палеолітичної епохи, а в печерах Франції понаходжувало дуже багаті нахідки виробів з каменя, кости, оленячого рога, що відносять ся до ріжних палеолітичних епох та дають незвичайно інтересний матеріал для оцінки побуту техніки й штуки мешканців тодішньої Франції.

За те-ж, що до останків самої людини Франція показала ся біднішою від середньої Європи: правда по її печерах найдено не мало останків скелетів прим в Сго-Magnon, Laugerie Bosse, Chauscelade і др., але всі вони відносять ся вже до пізніших часів (кінця неолітичної або полелітичної епохи) та після своїх признаків не вказують таких особливостей, які-б дозволяли виділити їх з групи звичайної людини (Homo sapiens). Деякий виімок становлять Ментонські печери, але вони знаходять ся вже на італійській території, хоч недалеко французької границі.

Аж сего року зроблено в границях Франції дві нахідки, які дозволяють вносити, що неондер-

тальюдна раса „первісної людини“ мала також тут своїх представників. Перша нахідка відноситься до місяця серпня, а доконав її якийсь Hauser (чи не Швайцарець), що переводив розкопи в печерах долини ріки Везери (в департаменті Дордоні). Печери ті розкопано вже давно, але показуєть ся, що деякі кути їх лишено нетронутими — і як раз в них можна найти чимало интересного. Між иншим в долішній веретві одної печери, Les Euzies, найшов Гавзер останки молодої особи, Les Euzies, найшов Гавзер останки молодої особи, які він переслав проф Клячови в Німеччині, що обіцяв дати подрібне описане їх. Кістяк сей найдено в веретві, в якій були кременний прилад найдавніших палеолітичних типів, а також кости животин, а між ними „первісного бика“ (Bos primigenius). Найдений череп визначував ся незвичайно видатним розвитком надбровних дуг, та вистаючими щокими й великими зубами, хоч кляваки виказують звичайні розміри а кляваки горішньої щокі навіть зовсім не прорізали ся. Кости кінчин, особливо бедрові, пропорціонально короткі та масивні; лучева кість викривлена. Сей субект був очевидно погребаний; над його головою покладано кусні налулуного кременя, а він лежав в положенню сплячого з правою рукою під головою.

Другу нахідку зробили недавно в департаменті Коррези коло села La Chapelle-aux-Saints два співченики Буїссоні й Вурдон; требаж тут згадати, що багато французьких духовників займаєть ся дуже серйозно доісторичною археологією, для якої зробили не мало прислуг. В згаданій місцевості орудя а також, зуби носорога та кістяк людини неандеральюдної типу. К

В нинішніх сумних часах добрий жарт варта також, щоб його записати. Кілька не злих політичних жартів пустив в обіг ту-тешний „Buk. Tagbl.“ тим чином, що поставив побіч „оголошення“, які добре „пасують“ одні до одних. І так: на однім оголошенні: „Збори! В неділю о год. 11. говорити ме п. Ончул про вибори до ради мійської; на другім побіч: „Варієте Вартенберг! В неділю виступить комік Біллі Гаррі з новими куплетами“. І знову: „Найновіше число „Wahrheit“ вийшло з друку“; побіч того: „Влощиці-Влохи“! (репшта афішу замазана). „Нова газета. Від 1. січня виходить „Buk. freie Lehrerzeitung“. Побіч того приліпив афішер таке оголошення: „Безвідкично последнее представлено! Знамениті salto-mortale — скоки“.

3 внутрішніх справ.

„N. fr. Presse“ доносить, що термін скликання делегацій поки що непевний. В правлячих кругах існує намір не скликувати так довго делегацій, доки політична ситуація не виясниться цілком, а то тому, щоби оминати всякого рода розчарувань, які могли б ся лучити в теперішній стадії ситуації. — Нині збирає ся на засіданні комісія реформи регуляції в цілі передискутована проєкту Штайнвендера. „Politische Correspondenz“ доносить, що на тім засіданні має бути поставлене внесення на спавцальоване посольських дієт на річну гажу в сумі 6000 кор. Президентові, наслідком збільшення аґенд президії, має ся визначити гажу в сумі 20—30 тисяч корон, а віцепрезидентам 12—15 тисяч корон.

Цісар прийняв в суботу на авдієнції угорського президента міністрів Векерлого. Авдієнція тривала майже три чверти години. Із Шенбруну удав ся Векерле до міністерства заграничних справ, де відбув довшу конференцію із бар. Еренталем. По полудні відїхав Векерле назад до Будапешту. Після відомостей із політичних кругів, остання подорож Векерлого не принесла ніякого аворту в теперішній політичній ситуації, яка ще й далі в дуже критична. На оводішній міністерияльній раді в Будапешті обговорювано справу розв'язання угорського союму.

„Slavische Correspondenz“ приносить вістку, що під проводом президента міністрів бар. Бека відбула ся конференція міністрів, що радла над способами переведення языкової анкети. Рішено зажадати від провідирів клубів парламентарних і чеського союму, щоби іменували делегатів на згадану анкету. В анкеті возьмуть участь окрім президента міністрів і інших міністрів, президенти парламенту і палати панів а також намісник Чех.

дують своєю масивністю та другими свійствами відповідні частини кістяків з печери Спі, а легко скорочений череп показує схожість з неандертальським через сильний розвиток надбровних дуг і похилість лоба на зад. Разом з сим визначають ся він більшою довгостію (доліхоцефалією) та сильно видатною потилицею; у него зберегла ся й лицева частина, з котрої видно, що переніс була міцно вдавнена, ніс широкій, видатні щокі, прямо долішня щока без підбородка, який би творив виступ наперед. Корінні зуби були розміщені двома, майже рівнобіжними рядами, а клєваки, коли судити по їхніх маточниках (бо самі зуби не зберегли ся) визначували ся дуже значною величиною.

Отсю нахідку переслали оба духовники до париского музею природописної історії, до проф. Буля, який, оглянувши її, висловив бажання набути сі кости для палеонтологічного музею, на що оба знахідники й згодили ся за невеличку суму 1500 франків. Проф. Буль предложив ті останки директору музею природописної історії проф. Перу, який зложив про них справозданє на засіданні парискої академії наук дня 14. грудня. В скелеті, який отсе набув париский музей, маємо дійсно останки „первісної людини“ середно-плейстоценової епохи, що відносять ся до тої самої раси що й кістяки, найдені в печері неандертальській в Спі і т. д.

Заграничний огляд.

— З Лізбони доносять, що вибух революції в Португалії є дуже близький. В останніх днях відбуло ся спільне засіданні міністра внутрішніх справ, команданта гвардії, начальника поліції та багатьох вищих офіцерів, в цілі наради над способами унеможливлення, евентуально здавлення революції. Особливо обдумувано способи оборони короля. Правительство зробило далеко сягаючі зарядження в цілі здавлення всіх революційних забурень. На мурах столиці появились плякати із визванем населення до революції. В Лізбоні панує велике зворушенє так, що вибуху революції можна надїяти ся кожної хвили.

— В бразилійській місті Пернамбуко вибухли поважні розрухи наслідком стичок між урядниками а робітниками великої желізничої дороги западно-бразилійської. Вже від довшого часу панувало між робітниками огірченє проти англійських урядників, яке й довело до вибуху загального страйку бразилійських робітників. Робітники напали на головні контори, забрали всі вартісні річі і заняли дворець і маґазини. Коли прибуло військо, счинила ся формальна битва, в якій забило 2 особи а покалічено 60. Між покаліченими є багато жовнірів та урядників.

— Англійське правительство надумує ся над підставами, на яких має наступити англійсько-російське порозумінє в справі спільної акції в Перзії. Англійське та російське правительство задумують заїменувати своїх дипломатичних аґентів, якіб мали при шаху той обсяг ділання, що в Мекедонії міжнародні аґенти. Шах має на жаданє обох держав зятигнути пожичку на переведенє реформ в ліберальнім духу. Оба правительства обов'язують ся здавити анархію в краю. Росія має зложити осьвідченє, що буде ділати тільки в порозуміню з Англією, з виїмкою того случаю, який наслідком зросту перекі революції вона мусіла видати сейчасові, енергічні зарядження.

— В міродайних кругах запевняють, що ще нічо не відомо о намірі Франції або Англії в справі посередництва між Австрією а Сербією. Певною річю є те, що між Віднем а Білгородом розпінуть ся безпосередні переговори в цілі поладнання дотеперішних спірних квестій. Відомости про далеку зміну престоло а в Сербії або Черногорі є безпідставні, бо анї король Петро, анї князь Никита не мають наміру абдикувати.

— Замість грошового винагородження за признанє незалежності Болгарії, наміряє болгарське правительство, як доносять турецькі часописи, відступити Туреччині часті території східної Румелії, заселеної в переважній часті Маґометанами.

— Мимо запевнень зі сторони Туреччини, що бойкот австро-угорських товарів має устати в протягу 24 годин, скоро між обома державами наступить порозумінє, бойкот все таки не устает, а триває далі безпереривно, особливо на провінції. Із багатьох сторін доносять до Царгороду, що австрійським кораблям не дозволило населенє виладувати товарів. Дієсь се мабути тому, що до провінцій не дійшла ще вість про австро-турецьке порозумінє. Також правдоподібно державні органи та комітети для піддержування бойкоту не дістали від правительства припорученя застановити бойкот. Доки турецьке правительство не зробить сього в категоричний спосіб, доти нема що сподіватись покінчення бойкоту. — Із Триєсту доносять, що австрійський Льюйд не дістав ще досі ніякої вістки про закінченє бойкоту.

— Одна з англійських часописий заміщує дуже характеристичну статю, що є немов би осторогою для Сербії та Черногори. Ся часопись пише, що Сербія і Черногора не можуть на випадок війни безуспівно чисити на нічию поміч в разі спровокованя війни. Наслідком того теперішня постава Сербії є дуже ризикозна. О війні Сербі і мріти не можуть, а так само мусять покинути всі велико-сербські тенденції; які в безусловно не на часі, а взятись до культуральної праці, щоби свій нарід поставити на тій вижині, на якій стоять австрійські Сербі. Лиш дорогою культуральної праці можуть Сербі дійти до сповнення своїх ідеалів. На тепер не остає їм нічо инше, як терпеливість та удержанє спокою.

Загальні збори вашківської філії „Рускої Бесіди“.

Загальні збори вашківської філії „Рускої Бесіди“, що відбули ся дня 3. с. м., випали дуже гарно.

По богослуженню в місцевій православній церкві і по промові пароха о. М. Купчанка, який щирими словами заохотив селянство до участі в зборах, рушив нарід до лєокалю тов-а, де заповнив по береги не лише велику салю, але й дві сумежні комнати.

О год. пів до 11. отворив збори голова філії, начальник суду п. Гедимін Лисинецький. Привітавши делегата головного виділу і голову матірнього тов-а п. Омелія Поповича, даліше присутню місцеву і доохресну інтелігенцію і селянство, подав в короткім начерку історію „Рускої Бесіди“. Згадав як то через кільканайцять літ ізза недо-стач національної свідомости навіть серед інтелігенції тов-о не ріжнило ся нічим від тов-а касинового, як ішли безнастанні непорозуміння що-до мови, і як нарешті народний напрям взяв верх, в наслідок чого зачала ся в 1884 р. дійсна, жива просвітна робота, а в р. 1890. змінено статуту тов-а в напрямі просвітнім.

Що-ж до вашківської філії, яку засновано перед п'ятьма роками, то й та доперва від двох літ зачала вести просвітну роботу; се тому, що до праці за мало рук, а підпомаги з боку доохрестної інтелігенції не має філія майже ніякої. Так даліше бути не повинно: до приступлення в члени тов-а треба з'єднувати як найширші круги з поміж селянства, а вся свідома громада повинна спільно не лише обрарити, в який би спосіб вести просвітну роботу серед народу, але також щиро взятись за саму роботу, бо час не жде.

Згадав також голова філії померших членів тов-а, а то: д-ра Льва Петровського, д-ра Танасія Окуневського і надуч. Петра Тимковича, а присутні повстанєм з місць вшанували їх память.

Забрав відтак слово делегат головного виділу, п. О. Попович. Подякував за привіт, привітав присутних в імені головного виділу, а даліше — пішла прегарна промова, яка захопила всіх своєю сердечністю, а головню своєю популярністю. Треба було чути ту мову, яка щирими, невишуканими, але сердечними словами западала в душу меньшого брата! Бо головню до него, до мужика звернув ся зі своєю бесідою той досвідний, довго-жтний робітник на народній ниві, розказуючи ему про ті змагання невеликого спершу гуртка людей, які покляли собі за задачу — вирвати темний нарід з невіжества, а через се вибороти ему кращу долю.

А в тих змаганнях, як говорив бесідник, багато було перепон, багато трудно пішло на се, щоби зломити байдужність і збудити народну свідомість навіть у передових тоді людей! Було й так, що не було чим ні хати ні часописи заплатити, бо байдужний Русин довго не хотів відучитись ходити самопас, а все таки — заходи витревалих робітників не пішли даремно. Пішли перш видавництва: самі автори бачили, що слабі вони, і що до народу треба говорити й писати его рідною мовою, бо лиш так написана книжка буде для народу дійсною, здоровою поживою і принесе бажану користь. Та ба: щоби писати, як бажалося, треба було учити ся самому, бо в ті часи не вчили в школах нашої мови, як належить. І хто хотів щиро служити народові, той навчив ся й писав, працював — і так рік за роком робота ширшала, людей прибувало, і врешті „Руска Бесіда“ станула на теперішній своїй висоті, маючи за собою чималі придбання на рідній ниві.

Та що більше: „Руска Бесіда“ дала почин до заснованя інших товариств, з яких кожде розвиває ся, росте, сповняє роботу — кожде в своїй області, і нині скрізь по селах вже є читальні, касп, „Січи“, і цілий край тепер далеко не подібний до того, яким він був перед двайцять кількома літами. Нині вже й народні школи не ті, що давнійше; маємо вже свої школи середні; маємо своїх заступників в законодавчих тілах; маємо що раз більше своїх урядників, а яка з того користь народові? Зростаюча просвіта і солідарність, почутє громадянського обов'язку — се та сила, яка одинока потрафить вирвати народні маси з упослідження й убожества, чого приміром чужинці, які прийшли в нашу країну з голими руками, а нині вони завдяки своїй свідомості й солідарності доробили ся й панують.

Тут звернув ся бесідник до філії з бажанєм, щоби вибирала до виділу свідомих і роботящих людей; до інтелігенції, а головню до учительства з зазивом спомогати щиро філію в її роботі, щоби учитель міг заслужити на назву „правдивого народного учителя“; а до селян, щоби приступали численно в члени товариства. Тепер, коли „Руска Бесіда“ увійшла на ширший шлях своєї діяльності, треба щиро й постійно взяти ся за роботу, щоби ювилей п'ятдесятилітнього істнованя товариства застав нас із придбаннями в десятеро більшими від тих, які маємо тепер.

Ту, цілогодінну промову нагородили присутні гучними оплесками, але шан. бесідникови нехай будуть в нагороду не ті оплески, але те щире за-

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. січня 1909.

хоплене, з яким слухали його мови оті слухачі в сардаках, а дальше самий реальний вислід. Бо як прийшли вписи членів, то мужиків вписало ся, як на початок, таки показне число. Люди охотно платили вкладки, а один, взявши книжочки, які роздавав нововписаним членам п. Турушанко, сказав: „Якось аж легше стало на душі“.

Звіт з діяльності виділу філії, який зложив секретар вид. уч. Гринцишин, представляє ся слідуючо:

Виділових засідань було 8; се мале число засідань поясняє ся тим, що протягом року, особливо в літніх місяцях, мали члени виділу багато до діла поза товариством, що й спричинило в діяльності виділу перерву. Убуло також дуже діяльних членів (п. п. Стрийські), що також дало ся відчутти — розуміється — від'ємно в діяльності філії. (З нагоди переселення пп. Стрийських до Кіцманя вважав виділ за відповідне почитати їх пращальним вечором). Діяльність товариства перенесено головню до „Просвітної секції“, але й тут праця не йшла так, якби бажалося.

Головна сему причина — байдужність нашої громади і недоцільне ваги товариства. „Просв. сек.“ засновано лише задля ширення просвіти між населенням і секція дійсно намагав ся поширити свою діяльність, о скільки може: перебрала виділу скіоптикон і бібліотеку, чим завідує й досі, але на жал, її діяльність, з винятком одного відчиту уч. Герасимовича в Карапчеві, обмежила ся на визначуванню книжок. Книжки позичають лише місцеві і то головню селяни, а рух в бібліотеці за рік 1908 представляє ся слідуючо:

Всіх творів визначено 155, а обернено їх 663 рази. Всіх позичачих було 123; з того мужчин 103, а жінок 20. Читачів що-до віку було найбільше в віці від 15 до 20 літ; старших, т. е. від 20 до 30 літ було 7, від 30 до 40 літ 2.

Найбільше читали твори: Федьковича, Франка, Шевченка, Мартовича, Мирного, Винниченка, Руданського, Квітки, Лепкого; з переводів: „3 тисячі й одної ночі“, „Робінзон“, і Свен Гедіна „Подорожі“. Найбільший попит мають короткі оповідання; довші річі (повісті) попиту не мають; виняток становить Франка „Захар Беркут“, якого читають з великим зацікавленням. З наукових творів читають селяни радо розвідки з області господарства й природописи.

З кінцем 1907 року було в бібліотеці 240 книжок, а з кінцем 1908 року 279.

Виділ, маючи на увазі вік найбільшого числа читачів, доповнює бібліотеку найбільше творами для молодіжи, які й між старшими селянами мають читачів.

Отже головня діяльність філії за рік 1908. Коли додати, що філія коштом небагатьох місцевих членів удержує простору салю, якої вживають місцеві селяни на наради при всякій нагоді, то можна вносити, що добра воля до роботи є, але — за мало рук до роботи.

До нового виділу увійшли пп. Гедимін Лисинецький (голова), Олекса Веренка (заст. гол.), Ник. Никорович (касир), Ант. Гринцишин (писар) і Мих. Князкий (поспідар); як заступники вибрані: Георгій Лисан і Ем. Лучанський.

Слідував відтак народний концерт, на який зложили ся хоральні продукції й деклямації вашківської шкільної молодіжи. Концерт вишав удачно: малі декляматори (-ки) виголошували віршички плавно, а хор під проводом уч. Ісакевича відспівував чотири пісеньки таки дуже складно, закінчуючи концерт имном „Ще не вмерла“. На сім місці нехай буде щира подяка уч. Ісакевичеві за його безінтересний труд коло вивчення хору). Треба було бачити, з якою радістю місцеві селяни витали продукції своїх дітей! Було би порадою, щоб такі концерти устроювано з нагоди читальних зборів і по селах, бо се не лише притягає селян до товариства, але й з'єднує прихильність школі.

П. інспектор Попович подякував малим концертантам за деклямації й співу, заохочуючи при тім молодіж до науки, а в нагороду обіцяв прислати співучасникам концерту по книжочці.

По сім слідував відчит уч. Гринцишина. Весілий розказав історію українського народу, а що говорив приступно, тому й аудиторія вислухала його двогодинної бесіди з живим заінтересованем.

На закінчене відспівував місцевий „Вояк“, дуже вміло кілька пісень а місцевий парох, о. М. Купчанко попрацював сердечними словами делегата Головного виділу, п. О. Поповича, який, звернувши ся ще раз до народу, подякував за овації й побажав філії якнайліпших успіхів в її роботі.

Загалом беручи, збори випали дуже удачно і можна надіятися, що робота в філії піде далеко жвавіше, чим досі.

Наконець іще одно. Дуже неприємно вражало на зборах мале число учительства вашк. повіту; на 85 учительських сил явилось яких 15. Виділ філії оголосив день зборів афішами, і таких афішів вислав до кожного заряду школи по кілька, але показало ся, що шкода було коштів, бо з околиці явилось як й мало селян. Нарікано на морози і замети як на причину слабкої участі з околиці. Поживем, побачимо, яка буде участь околиці в дальшій просвітній роботі філії.

Остру відправу дістав о. сов. Олександр Манастирский в „Românul“ за те, що надрукував у „Candel-і“ крім руского ще й волоский стих з нагоди відзначення Митрополита Ренті. „Românul“ називає безличністю, що не Волох посьмів забрати слово від Волохів, а надто ще й калічить волоску мову. Розуміємо обурене Волохів, бо й самі відчуваємо гірко, як консисторники-Волохи загіджують нашу мову у „Фої ординьчуніор“. Поділяємо винятково й другу думку „Românul-а“, що ніхто не повинен мішати ся в не своє діло. Чей-же се буде добра научка для всіх тих, що готові вилізти із власної шкіри, аби тільки примилити ся чужим, забуваючи вічну правду, що тим тільки від своїх відбіжиш, а до чужих не добіжиш, але осадеш на леду та й ніхто тебе не пошанує ані не пожалує...

Новий курс для анальфебетів. Від неділі 17. с. м. отворено в народній школі при Рускій уліці курс для анальфебетів. Науку уділяє ся даром. Відбувати ся вона буде що раз в неділю по полудни і в двох днях робітних вечором по дві години, так що кождий має найліпшу нагоду за короткий час навчитися читати, писати і рахувати. Зголосити ся можна в вівторок від 2. до 4. години; тоді відбуде ся також наука.

Великі вечорниці „Союза“ відбудуть ся в неділю, дня 7. лютого в великій сали „Музичного Товариства“. Комітет докладає всіх старань, аби сі, можна сказати, репрезентативні українські вечорниці випали як найкраще. Декорації мають мати в першій мірі національний характер, так само і карнети, які на тогорічних вечорницях зробили були свого рода сенсацию, будуть сего року для гостей оригінальною несподіванкою. Запрошення розішлеть ся сими днями.

Вечорниці в Сереті уряджує укр. акад. тов. „Союз“ в суботу, дня 23. січня, в сали п. Маніссалії. Чистий дохід з вечорки призначений на „Руску Бурсу“ в Сереті. Вступ від особи 3 кор. Музика глинниця. Початок о 9-й год. в вечер. Хто-б через помилку не одержав запрошення, зволить зголосити ся до судов. радн. пана Артура Малика в Сереті.

Помножене судейських сил. Міністерство справедливости постановило креовати в Східній Галичині 98 нових судейських посад і 79 нових посад канцелярських урядників. На „Буковині“ будуть обсажені: 2 нові посади повітових судій в Чернівцях, 2 судій в Радівцях і Сторожинці та 18 помічних канцелярських сил.

Суди для малолітніх. 15. с. м. відбула ся в нашій місті розправа проти трох малолітніх злочинців. Один несповна 16 літний хлопець був обжалований о насильство, якого допустив ся на 11-літній дитині. Розправа була тайна, винновника засуджено на 3 тижні тяжкої в'язниці. Два другі хлопці були обжаловані о крадіж.

Здемасковане агента — провокатора Центрального комітету російської соц.-революційної партії розглядав в Парижі (де має свій осідок) справу Евгена Филиповича Азова, який дотепер ухолодив за одного з найбільше діяльних провідників партії, та брав участь в цілій ряді сповнених заговорів, між иньшими в заговорі на В. Кн. Сергія та міністра Плеве. Вже в 1900 р. зачали його підозрівати, що стоїть на службі поліції, від якої побирає річну пенсію в сумі 14.000 рублів, дальші підозріння, які мали на него члени партії вказували на се, що Азов має від поліції дозволене робити заговори з тим застереженням, щоб шадив царя, царську родину та міністрів в Петербурзі. Азов денунціював систематично своїх товаришів, з якими спільно сповняв заговори і в той спосіб „засищував“ сотки членів. В останніх часах поліція була з него не вдоволена та донесла до центрального комітету, що Азов стояв на її услугах та був провокаційним агентом. На суд Азов не явив ся — супроти того комітет видав заочний засуд в яким подав до загального відома, що Азов є провокаційним агентом.

Пожежа. В Чорнавіці вибухла тими днями пожежа в дворі дідича Розенштока. Спалила ся оранжерія вартості 40.000 корон.

Обренович redivivus. До „Kurjer-a lwowsk-ого“ теліграфують, що з нагоди нового року одержав б. сербський міністер Деміч гратуляційні картки від нешлюбного сина Мільяна, Юрія Обреновича, в яких він доносить, що небагом вертає до Сербії. Власти сконфіскували на почті около 200 подібних карток адресованих до різних офіцерів, що були против заговорів. Більша часть карток вислана з Константинополя, де перебуває Артемизія б. любовниця короля Мільяна, а мати Юрія Обреновича.

Арештоване щигуна. В Земуні находити ся в поліційній в'язниці інженер зі Спалато Перешич арештований за шпигунство. Перешич мешкав в однім з тутейших готелів; в своїм помешканю нікого не приймав, а діставав часті посилення з Італії та Спалато. Тамтого тижня їздив до Боснії,

а коли вернув, поліція сейчас його арештувала. Перед двома днями прибула з Вараждину військова комісія, щоби перевести слідство. Перед визницею уставлено війскову сторожу. Власти тримають все в великій тайні, а се дає причину до різних сенсацийних поголосок.

Завзята борба з пачкарями. В ночі з 13. на 14 с. м. в Тишівцях на румунській границі задержали патрулюючі скарбові стражники банду пачкарів зложеною з около 50 буковинських селян, яка хотіла перепачкувати з Румунії на австрійську сторону череду вепрів. На візване сторожі, пачкарі відповіли револьверовими стрілами. Прийшло до борби, з обох сторін падали стріли, вкінці пачкарі кинули ся з колами в руках на стражників. Стражники боронили ся багнетами, але пачкарі були їх таки перемогли, колиб не поміч жандармів, які на голос стрілів прибули стражникам на поміч. Коли роздали ся стріли з манліхерівських револьверів, пачкарі утікли лишаючи на місці борби одного убитого а кількох ранених. Зі сторони скарбової сторожі є також кілька ранених.

Вирід. В Радешовиці під Прагою стала ся страшна подія: 13 літній Йосиф Скала зарізав трое маленьких дівчат в віці від 2½—6 літ, одній з них відрізав зовсім голову та розпорів живіт. Коли його питали жандарми, для чого се зробив, сказав він: „Я не знаю. Мене часто нападає щось такого, що я мушу видіти кров. Ще малим різав я крілики, качки та иньші звірята, щоби дивити ся на кров. Як мене нападає охота бачити кров, то я мушу щоось зробити.“ Йосиф Скала був знаний як великий непотріб та недобрый хлопчище, учителі та родичі уважали його за упослідженого на умі.

Жінка убила злодія. В селі Пологах-Яненках переяславського повіта купчиха Одарка Бмець пішла на різдвяні свята в гостину, а дома не лишила нікого. Коли по якімсь часі вернула до дому, побачила, що хата відчинена. Як ввійшла до сінний, побачила, що двері до світлиці заперті з середини на заціпку. В тій хвили штовхнула двері з цілої сили, висадила їх, та кинулась до сусідньої кімнати. Тут якраз порав ся якийсь чоловік. Одарка вхопила його за горло, повалила на землю та стала бити ослінчиком по голові так, що злодій за 2 години помер. Справу передано судовим властям.

† Посмертні вісти.

В Юрківцях помер оден з найповажніших господарів сїї громади Василь Голубашенко. Покійний був до кінця свого життя членом шкільної ради місцевої любови шкільну молодіж та жалувал, що страшна тьма покрила руский народ. Через 6 літ був покійник громадским начальником. В товариствах агітував сильно за тверезостію. Земля ему пером!

Із штуки і літератури.

Дня 21. с. м. відбуде ся в міській театрі представлення в користь тут. добродійного товариства ім. цїс. Франц-Йосифа І. — Виставлені будуть „Karnetleut“ і „Bajazzo“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 18. січня 1909.

Прага (Кб.) При нагоді нинішнього бумлю окружила публіка студентів на Грабені, явив ся сільний відділ поліції, щоби ульїнити студентів з грізного положення. Жандармерія та поліція очистили Грабен, відтілили його та розігнали демонстрантів.

Карльсбад. (Кб.) В Карльсбаді вибухли на площі Йосифа чесько-німецькі заворушення, вислано понад 20 жандармів в цілі удержання порядку арештовано 2 особи.

Дрезно. (Кб.) Після социал-демократичних зборів за виборчою реформою хотіла кількатисячпа товпа продерти ся через поліційний кордон до резиденційного замку поліція зробила ужиток з оружі, по обох боках ранені, 20 людей арештовано.

Царгород. Бойкотовий комітет відбуду довшу конференцію, на якій постановив залишити бойкот через те, що Австрія дала Туреччині достаточну сатисфакцію.

Білгород. (Кб.) Новий міністер війни анулював війскові замовлення пороблені у німецьких фірм, та дав їх французьким та англійським фірмам.

Білгород. (Кб.) Збори, що мали запротестувати против переслідування Сербів в Кроації відложено на необмежений час.

Царгород. (Кб.) Рада міністрів нараджувала ся над деталями протоколу австро-турецкої ентенти.

Мессина. (Кб.) Минулої ночі дало ся чути кілька потрясень землі, кілька мурів завалило ся, комісія міністерства для відбудовання пристани розпочала роботи, прибув португальський корабель „Васко ді Гама“ з помочю, стан здоровля населення вдоволяющий.

Денвер. (Кб.) Підчас желізничного карамболу згинило після дотеперішних обчислень 21 осіб а 46 тяжко ранених.

Загальні збори каси пож. і шад. для громади Старі-Бросківці. Відбудуться в середу, дня 20. січня с. р. в домі каси з звичайним дневним порядком. — *Пентелей Вербіцкий*, нач.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях пошукує

Практиканта.

Вимагає ся: укінчений 14 рік життя, укінчена I. класа гімназіяльна або реальна, знане рускої і німецької мови, і свідоцтво лікаря, що петент є зовсім здоровий. — Близші інформації уділяє заряд, в канцелярії друкарні при улиці Петровича ч. 4.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правдо забезпечена“ антикара др. Ю. Францоуа

в Терополі. Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломання костий, плечий гістия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висомак 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтана, в Селетині в дроговерій мединалній Стерншуса.

19 (—)

Союз руских хліборобських спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадкі і кавці

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Петровича число 2.

Етаблїсема першої рангі!

Етаблїсема першої рангі!

Доставець

надвірний

Фабрика: в Бернї Моравскім. Телефон 275 і 213.

ЗИГМУНД ФЛЮС

ц. к. надвірна фарбарня і хемічна пральня

мужескої, дамської і діточої гардероби, уніформів, фіранок і занавіс всякого рода в цілости або в поодиноких бритах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)

Систем Флюса робить все нове.

Спеціальність!

Систем Флюса робить все нове.

Фарбарня шовків і струсєвих пер.

Найбільше того рода Етаблїсема в Галичині, Чехах, Мораві і Шлеску.

Прошу добре уважати на мою фірму. Замовлення з провінції, скоро, дешево, точно і на речинєць.

Купуйте лиш у своїх людей!

Новоотворене

Високою ц. к. краєвою управою кондесоноване

Міжнародне

Бюро Подорожи

„СВІТ“

Стрецький і С-ка

в Чернівцях (Буковина), улица Кохановского число 1. 165 (—) видає карти корабельні до

Канади, Сполучених Держав (Америки), Аргентини, Бразилії, Азії, Африки і т. д. і т. д.

Карти на желізниці європейські, канадійські та американські. Карти на спальні вози. — Карти прогалькові та окружні.

Купуйте лиш у своїх людей!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ, уніформів і ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

Цінники даром і оплатно.

Г. Арльт в Хшанові

найбільше підприємство в краю для будови і доставки машин до виробу цементових дахівок, цегол і цеголок на помости припобручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (9—23) з в м.

а іменно:

найновішої конструнції машини „Модель 1609“ відзначену на чистенних заграничних виставах;

загально знаці в краю машини „Імперіяль Реформ і Гладку“; машини до виробу цементових цегол і цеголок на помост, форми до виробу рур каналізаційних і керничних.

Фарбу, оливу і цемент.

Усьо по найнищих цінах, на догідних услівях сплати. На жадає висилаю франко цінник і докладний опис кожної машини.

Із зголошеннями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

Селяне асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечєня будинків, всяких річий домашних господарєвих, збіжа і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премій мада, а корість для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростою. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 15.588 відшкодовань в сумі вісім і пів мільона кор.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. і 1907. виносили 10. проц.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають подієс „Дністра“ при уділюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ в Краківскім Товаристві.

Агенції „Дністра“ нах. дять ся в кождім місті і в многих селах; там, где, єще неробить иньший агент „Дністра“, можуть пись менні селяне старати ся о уділенє агенції. Дотепер дістали агенти 1.142.108 корон провізії.

Фонди Товариства 31. грудня 1907.

Фонд резервовий	Кор. 1,003.364.—
„ резерви премій	„ 613.720.—
„ на звороти	„ 50.939.—
„ на ріжницю кур.	„ 3.437.—
„ резерви спеціаль.	„ 35.000.—
„ емер. урядників.	„ 218.364.—
внші фонди засмотрєня	„ 40.000.—
Разом сума	Кор. 1.964.824.—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих

„Руска Рада“

„Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор С.